

LUTHERSK KIRKETIDENDE

TEMANUMMER: SKAPERVERK OG BÆREKRAFT

INNHold

Folkekirke og motkultur = sant? / KM 4/12
Skaperverk og bærekraft / En tredje vei i klimakampen? / Troende, miljøengasjert politiker / Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene

SØNDAGSTEKSTEN

5. søndag i treenighetstiden - Martin Aalen Hunsager
6. søndag i treenighetstiden - Ernst-Modest Herdieckerhoff
7. søndag i treeningstida - Per Kristian Sætre

Fortsatt virker det som svært mange kristne miljøer oppfatter miljø-, forbruks- og rettferdsspesspektivet som en "side order".

Folkekirke og motkultur = sant?

Dette handler ikke om Statoil. Men likevel – smak på dette: For noen uker siden sendte Statoil ut en vurdering av det miljøbelastende oljesandprosjektet sitt i Canada. Konklusjonen var at man ut fra kommersielle årsaker ønsker å videreføre prosjektet. Samtidig uttrykker

Statoil en målsetning om at CO₂-utslippene skal reduseres og miljøprofilen spisses. Hvordan skal det skje?

Dette handler heller ikke om Shell. Men likevel. Amnesty skriver: "Royal Dutch Shell er den største operatøren i Nigerdeltaet. Selskapets

oljevirksomhet har ført til enorme miljødelegger. Oljeforurensingen har fratatt befolkningen tilgang på rent vann og dyrkbar jord, og dermed ødelagt livsgrunnlaget til befolkningen som hovedsakelig har livnært seg som fiskere og bønder. Oljeforurensingen medfører også alvorlig helsefare for innbyggerne. Statens Pensjonsfond Utland (Oljefondet), som skal sikre din og min pensjon og gode levekår for våre barn og barnebarn i framtiden, har sin største enkeltinvestering i Shell. Investeringen er verdsatt til 30 milliarder kroner, og oljefondet er med dette den fjerde største eieren i Shell." Vi vil ha mest mulig avkastning, pumpe opp mest mulig olje og samtidig ha god samvittighet. Hvordan skal det skje?

De fleste av oss som bor i Norge tar en Statoil – ikke bare ved at vi som del av den norske stat er dominerende aksjeeiere i selskapet. De fleste av oss har en livsstil og et forbruk som ikke er bærekraftig, som er ødeleggende for jorda vår. Samtidig vil vi gjerne ha vakker natur, fred på jord, fred i sinnet, og være barn av regnbuen. Hvordan skal det skje?

Om hvilken rolle skal kirken, folkekirken, spille i møte med vår velutviklede evne til å leve godt med slike paradokser? Er det mulig å være en åpen, inkluderende folkekirke som bekrefter folks tro og hverdag, og samtidig være en motkulturell kirke som utfordrer oss selv og vårt forbrukersamfunn radikalt og ubehagelig?

Magasinet Strek har nylig hatt en gjennomgang av Den norske kirkes miljøengasjement og starter med Bispemøtets uttalelse i 1969, hvor det står: "Vår tro på Gud som skaper gir mennesket en hellig forpliktelse til å ta vare på hans skaperverk. Og det grunnleggende bud 'Du skal ikke stjele,' forbyr oss å bruke opp ressurser som med rette tilhører barn og barnebarn." 1969 – det var før Erik Damman og Fremtiden i våre hender, før det meste. Siden har forbruk, miljø, rettferdighet, klima vært oppe på Kirkemøtet og Bispemøtet med jevne mellomrom, et økende antall menigheter er blitt Grønne menigheter, og stadig flere har miljøperspektivet med i forbønnen og i egne grønne gudstjenester. Det er bra. Men fortsatt virker det som svært mange kristne miljøer

oppfatter miljø-, forbruks- og rettferdsperspektivet som en "side order"; noe ekstra, noe for de særskilt interesserte – ikke som noe som har med det helt grunnleggende i evangeliet å gjøre: Guds kjærlighet til hele sin skapning, Jesu liv, død og oppstandelse, Den hellige ånds arbeid i oss. Den kosmiske frelsesplan om å "sammenfatte alt i Kristus, alt i himmel og på jord."

Korsveibevegelsens veivisere peker på at disippelskap handler om å søke Jesus Kristus, bygge fellesskap, leve enklere, fremme rettferdighet. Vi kan ikke gjøre dette uten å ha med forbruk-, rettferds- og miljøperspektivet i det vi gjør. Hvordan bekjenner vi en rettferdig Gud i en dypt urettferdig verden? Hvordan

Vi må la både bønnen, forkynnelsen, organisasjonskulturen og våre personlige liv bli preget av disse spørsmålene.

mobiliserer vi oss selv og andre til den rette blanding av syndsbe-kjennelse, takknemlighet, håp og evangelisk kampvilje, som kan gjøre kirken til verdens største miljøbevegelse? Hvordan får vi alt det vi vet, til å synke ned i magen, i troen, i viljen – så vi begynner å leve det i hverdagens mange valg og prioriteringer?

I en bok om lederskap leste jeg to testspørsmål som en leder bør stille seg når hun eller han står i en valgsituasjon med ulike handlingsalternativer og lurer på om noe er etisk holdbart: Er det greit om alle andre får vite om det du gjør? Er det greit om alle andre gjør det samme?

Det er ikke greit om alle andre gjør det samme som oss når det gjelder forbruk. Vår livsstil forutsetter at nesten alle andre på denne kloden kjører mindre, flyr mindre, spiser mindre kjøtt, har mer energieffektive boliger, kjøper færre ting.

Hvorvidt det kjennes greit om alle andre får vite om det vi gjør, altså hvordan vi lever, det er et individuelt spørsmål. Så lenge de rundt oss er på samme linje, og vi slipper å forholde oss til samtidens og framtidens klimaofre, går det kanskje greit?

Men det er jo ikke greit. Fordi konsekvensene av å fortsette som vi gjør, er så store.

Som ledere tror jeg på at vi må la både bønnen, forkynnelsen, organisasjonskulturen og våre personlige liv bli preget av disse spørsmålene. Og ikke minst: Samtalen oss kolleger

imellom. La oss oppmuntre og uroe hverandre! Med denne utgaven av Luthersk Kirketidende ønsker vi å bidra til den samtalen – dels med konkret kunnskap om Klimameldingen og om Kirkemøtets klimavedtak – sistnevnte presenteres og begge anmeldes, av en av våre beste menn på dette området; forandringsagent Lars Ove Kvalbein fra Bjørgvin bispedømme – dels med informasjon om ”The Green Bible” og annet ressursmaterieil på området (sjekk ut www.gronnkirke.no) – dels med konkret inspirasjon til engasjement – i

hverdagen i lokalmiljøet, slik Landåsprosjektet forteller om, og på det politiske plan, slik Shoaib Sultan, muslimsk leder og kandidat for De Grønne, skriver om. Akkurat dette siste peker jo også på hvordan miljø, forbruk og rettferd er en arena med store muligheter for religionsdiapaksis. God lesing!

SUNNIVA GYLVER
sunniva@gylver.no

Skaperverk og bærekraft – revidert prosjektplan

KIRKEMØTET 2012, VEDTAK I SAK 4/12

Gud, vår skaper, frelser og livgiver

Hele Den norske kirkes engasjement for skaperverk og bærekraft har sitt utspring og henter sin kraft i troen på den treenige Gud:

Gud skapte og opprettholder fortsatt all sin skapning. Gud skapte mennesket av jorden, og vårt liv er vevd sammen med jordens liv.

I Jesus Kristus vil Gud forsonne verden og hele skapningen med seg.

Ånden kaller og opplyser oss, og hjelper oss å leve i respekt for skaperverket.

Menneskets avhengighet av jorden må avspeiles i hvordan vi ivaretar vårt ansvar som forvaltere av skaperverket. Mennesket er skapt i Guds bilde, og er en del av skaperverket. Vi er kalt til et liv i nestekjærlighet. Bevaring av skaperverket handler om økt livskvalitet for oss alle.

Kirkemøtet er glad for det arbeidet som er utført gjennom samarbeidsprosjektet Skaperverk og Bærekraft, og at samarbeidsrelasjonene mellom Norges Kristne Råd, Kirkens Nødhjelp og Den norske kirke gjennom dette er blitt styrket.

Kirkemøtet støtter at samarbeidet fremover må konsentrere seg om klimarettferdighet, teologisk refleksjon og spiritualitet, og skape arenaer for dialog.

Kirkemøtet 2007 hadde store ambisjoner i sitt engasjement for skaperverket, slik det også kommer til uttrykk i Plan for diakoni. Selv om vi ikke har klart å oppfylle alle kravene vi har

satt til oss selv, vil Kirkemøtet fastholde og videreføre egne målsettinger og forventninger til myndigheter og kirkelige organer.

1. Kirkemøtet utfordrer de sentralkirkelige råd:

En egen klimamelding for Den norske kirke må utarbeides så raskt som mulig. Den må konkretisere hvordan alle ledd i kirkens organisasjon kan bidra til å realisere Den norske kirkes ambisjoner for klima og bærekraft. Meldingen må også synliggjøre og etterspørre hvordan dette perspektivet er ivaretatt i andre arbeidsområder som diakoni, trosopplæring og gudstjenesteliv.

Ved gudstjenestereformens avslutning må personalressurser omdisponeres til arbeid med klima- og skaperverksspørsmål.

Prioritere arbeid for å støtte "grønt" arbeid i lokalmenighetene gjennom inspirasjon, materiell og veiledning.

Etablere gode rapporteringsrutiner for "grønne" tiltak.

Bærekraftperspektivet må integreres og styrkes i trosopplæring, diakoni og forkynnelse.

Arbeide med teologisk refleksjon om skaperverksspørsmål i samarbeid med utdanningsinstitusjonene.

Følge opp dialogen med Opplysningsvesenets Fond (OVF) om kapitalforvaltning. De etiske retningslinjene for forvaltning av kapi-

talen må gå foran hensynet til økonomisk gevinst.

Kirkemøtet ber Kirkerådet å vurdere et nytt prosjekt med OVF-finansiering tilknyttet diakoniplanens virksomhetsområde "Vern om skaperverket".

2. Kirkemøtet utfordrer bispedømmesråd, fellesråd og menigheter:

Antall grønne menigheter dobles innen utgangen av 2013.

"Grønne" prostikontakter etableres i alle prostier, arbeidet med miljøfyrtårnsertifisering av kirkelige fellesråd fremskyndes, og "grønne" kontaktpersoner oppnevnes av alle menighetsråd.

"Grønne" fagdager for kirkelige ansatte i bispedømmene arrangeres innen utgangen av 2013.

Deltakelse i samarbeidet rundt "Klimavalg 2013".

3. Kirkemøtet utfordrer Regjeringen, Stortinget og de politiske partier:

Kirkemøtet forutsetter at Regjeringen legger frem den nye klimameldingen før sommeren uten å senke ambisjonsnivået i klimaforliket. Den må legge til rette for en handlekraftig klimapolitikk som gir raske resultater i form av klimagassreduksjoner, samtidig som den sikrer fattige land utviklingsmuligheter. Kirkemøtet mener at Norge har de beste forutsetninger for en offensiv satsing på fornybar energi og bærekraftig samfunnsplanlegging.

KM oppfordrer Stortinget og regjeringen til å prioritere betydelige kutt i klimagassutslipp i Norge samt å ta nye initiativ på den internasjonale arenaen.

Klimarettferdighet kan bare oppnås når industrialiserte land bidrar til å finansiere fattige lands behov for klimatilpasning og fattigdomsbekjempelse. Finansiering av klimarelaterte tiltak må komme i tillegg til allerede vedtatte bistandsforpliktelse.

Alle politiske aktører må fornye sin forpliktelse på å gi klima- og miljøspørsmål høy prioritet.

Kirkemøtet krever at det foretas en gjennomgang og opprydding i offentlige norske investeringer. Det må legges overordnet vekt på etiske retningslinjer basert på hensyn til miljø, for-

bruk og rettferd, og investeringsprofilen må være gjennomslukt.

Kirkemøtet støtter Samisk kirkeråds og Mellomkirkelig Råds krav om at norske myndigheter sørger for at Statoil trekker seg ut av de omstridte oljesandprosjektene i Canada. Dette er nødvendig både ut fra klima- og miljøhensyn, og hensyn til urfolks rettigheter.

Kirkemøtet utfordrer til økt fokus på mat-sikkerhet, jordvern og tilgang til vann for å sikre grunnlag for nødvendig matproduksjon til en stadig voksende befolkning på jorden.

4. Kirkemøtet utfordrer oss som enkeltmennesker:

Kirkemøtet utfordrer oss som enkeltmennesker til å øve oss på en jordvendt kristen praksis, og bevisstgjøre oss på mulighetene i våre egne liv, både som samfunnsborgere, forbrukere og medmennesker.

Kirkemøtet har drøftet en skisse til "Øvelse på jordvendt kristen praksis", og ber Kirkerådet å bearbeide dette videre og sende dette ut til menighetene med oppfordring om å bruke dette på tjenlige måter. (Teksten går som vedlegg på neste side)

Enstemmig vedtatt.

Øvelse på en jordvendt kristen praksis:

1. Sett pris på skaperverket:

"Gud så på alt det han hadde gjort, og se, det var svært godt." (1. Mos. 1,31)

Lytt til naturens lyder, kjenn dens lukter, føl jorda og gresset, gled deg over naturens farger.

2. Motarbeid alt som vil bidra til å undertrykke andre:

"Gud skapte mennesket i sitt bilde." (1. Mos. 1,27)

Motarbeid alle tilløp til rasisme, utnyttning, diskriminering og fordommer i deg selv og andre ved hele tiden å se andre mennesker som skapt i Guds bilde

3. Stå imot alt som gjør deg avhengig.

"Du skal ikke ha andre guder enn meg." (2. Mos. 20,3)

Kjenn etter om du har gjort deg avhengig av materielle goder som gjør deg avhengig og skader deg selv eller andre.

4. Vær en ansvarlig energiforbruker:

"Himmelen er Herrens himmel, men jorden ga han til menneskene." (Salme 115,16)

Utarbeid et klimaregnskap for familien din og finn ut hvordan du kan kutte energibruk og klimautslipp. Lag en spareplan for å finansiere investeringer i renere energibruk.

5. Kjøp ikke ting for å høyne din egen status:

"Hva vil det gagne et menneske om det vinner hele verden, men taper sin sjel?" (Matt. 16,26)

Gransk deg selv om motivet for innkjøp særlig når du skal handle klær, bil, bolig, møbler, feriereiser.

6. Øv deg å nyte ting uten å eie dem:

"Jorden og det som fyller den, verden og de som bor i den, alt hører Herren til." (Salme 24,1)

Øv deg i å dele med andre, nyt og bruk Guds skaperverk ved havet, i skogen og på fjellet, gled deg over offentlige og felles goder som parker, biblioteker, museer, kulturhus og idrettsarenaer.

7. Gi raust til kirkens diakonale arbeid og organisasjoner:

"Denne gangen har dere overflod og kan hjelpe dem som lider nød." (2. Kor. 8,14)

Gi raust i ofringer og lag forpliktende gaveravtaler med en eller flere av kirkelige eller humanitære organisasjoner for lokal, nasjonal og global diakoni.

8. Vær en ansvarlig samfunnsborger:

"Gud, lær kongen å dømme som du, han skal la de vergeløse i folket få sin rett." (Salme 72,1+4)

Sett deg inn i hva de politiske partiene mener om Klimarettferdighet, miljø og global fattigdomsbekjempelse og la det få betydning når du skal stemme ved valg. Følg med på hvordan klimaplaner i din kommune følges opp.

9. Delta i frivillig arbeid i kirke og samfunn:

"Alt som er sant og edelt, rett og rent, alt som er verd å elske og akte, alt som er til glede og alt som fortjener ros, legg vinn på det!" (Fil. 4,8)

Gi raust av din tid til frivillig arbeid innenfor diakoni, menighetsarbeid, kulturarrangementer og nabolagsaktiviteter. Gjennom å gi av seg selv, blir du et rikere menneske. (Singsaas)

10. Øv deg i takknemlighet:

"Velsign Herren, min sjel. Glem ikke alt det gode Gud gjør." (Salme 103,2)

La det bli en daglig praksis å tenke over og takke for noe av det gode du har fått og gitt i løpet av dagen, og øv deg til å tenke at dette er Guds velsignelser til deg.

Inspirert av «Veier til glede» av Richard Foster.

En tredje vei i klimakampen?

AV LARS OVE KVALBEIN, "FORANDRINGSAGENT", BÆREKRAFTIGE LIV PÅ LANDÅS

Internasjonale klimaforhandlinger står i stampe. Norske politikere har ambisiøse mål, men er redde for å tirre velgerne med å sette inn klimatiltak som faktisk virker. Miljøbevisste forbrukere mister motet der de står alene ved kjøkkenbenken og bretter sine melkekartonger. Velgerne tar ikke klimatrusselen på alvor fordi politikerne ikke setter i verk tiltak som merkes, og politikerne tør ikke sette i verk drastiske tiltak når velgerne deres ikke tar trusselen alvorlig. Slik har norsk klimapolitikk kjørt seg fast. Finnes det en mulig vei ut av dette uføret? Finnes det et handlingsrom mellom kjøkkenbenken og Løvebakken, som vi ennå ikke har utforsket nok? En "tredje vei" i klimakampen?

Dette var utgangspunktet da vi i 2008 tok initiativet til "Bærekraftige liv på Landås". Kan vi ved hjelp av alle de nettverkene vi er en del av i vårt lokalsamfunn, skape en plattform for felles, inspirerende handlinger i møte med klimakrisen? En plattform for å få i gang felles tiltak som monner, men også inspirere motløse melkekartongbrettere og ikke minst: Gi våre politikere et begejstret spark bak!

Vi hadde bare noen ganske vage ideer om dette da vi inviterte til den første samlingen i 2008. Ikke så mange dukket opp denne julekvelden, men i oktober samme år arrangerte vi matkurs med fokus på å lage spennende mat med trauste, kortreiste og økologiske grønnsaker. Kurset ble fulltegnet, og etter dampende innsats på kjøkkenet ble det festmiddag og underholdning for ca. 90 små og store. Vi var i gang, fikk oppmuntrende tilbakemeldinger og ble kjent med mange nye mennesker.

Etter halvannet års innsats på fritiden ufor- met vi en beskrivelse av et treårig pilotprosjekt. Vi fikk napp på offentlig støtte slik at vi fra februar 2010 kunne legge inn betalt innsats i prosjektet. Det har etter hvert vokst fram mange store og små tiltak som grovt sett faller i fire ulike kategorier.

Handlingsalternativer

I Bærekraftige liv har vi snudd på den tradisjonelle logikken når det gjelder livsstils- endringer, den som begynner med å gi folk ny kunnskap – som skal endre på holdninger – som igjen endrer handlingsmønstre. Vi har heller valgt å invitere folk til å starte med handling – å gjøre noe sammen med oss. Og så ser vi at handling endrer holdning. Rykter om at noen i nabolaget gjør noe litt nytt og annerledes, virker mye sterkere enn en løpeseddel som prøver å overbevise oss om noe. Derfor inviterer vi til felles vedhugst i nabolaget, reparasjonskveld for klær og duppeditter, felles vårpuss på sykkelen, eget juleverksted for voksne, redesign-verksteder, dyrking av egen mat i parseller og matkurs med felles festmåltid.

Kunnskapsbaserte samlinger

Vi trenger å sette handlingene inn i en sammenheng, få ny kunnskap og utvide horisonten. Når vi prøver å få til bærekraftig matlaging og matdyrking, er det verdifullt å skjønne litt mer av mekanismene som lå bak den globale matvarekrisen. Sjur Holsen, politisk redaktør i Bergens Tidende, hjalp oss med dette. Vi har hatt klimadebatt med lokale

politikere, filmkvelder, idédugnad for å formulere hundreårsmål for samfunnet. Forsker Helge Drange fra Bjerknessenteret for klimaforskning har oppdatert oss på klimaforskningen. Vi har også lært om hjemmedyrking av mat og hatt kurs i miljøvennlig bilkjøring.

Storsamlinger – ”folkefest”

Utad er miljøbevegelsen mer kjent for protest enn for fest. I klimakampen og den store omstillingen som står foran oss, er det viktigere enn noen gang å fokusere på festen og gleden, feire det fantastiske livet. Derfor har vi valgt å bruke krefter på større samlinger. I fjor arrangerte vi tidenes første LandåsFest, en folkefest for hele området på den lokale idrettsplassen. Vi stilte med stor utescene, lokale band og kunstneriske innslag, lokal og bærekraftig mat og mange aktiviteter for store og små. På et eget miljøtorg presenterte ulike organisasjoner gode miljøløsninger innenfor temaene biff, bil, bolig og forbruk. For å gjøre festen kjent, brukte vi plakater og delte ut invitasjoner i postkassene til de ca. 3300 husstandene på Landås. Responsen var større enn vi hadde våget å drømme om. 1100 betalende gjester var innom den dagen. I 2011 fikk vi bekreftelsen på at dette ikke bare var et blaff, med 13-1400 fest-deltakere.

Tiltak over tid

Den fjerde kategorien tiltak handler om langsiktige prosjekter som hjelper oss med omstillingen på områdene bilen (transport), biffen (mat), boligen (energi) og forbruk. I første fase av prosjektet har vi hatt mye fokus på å bli kjent og bygge nettverk rundt samlingene våre. På den måte skaper vi en ny plattform for samhandling. Dette er grunnlaget for tiltakene knyttet opp mot de fire B'ene i siste fase av prosjektet.

BOLIG – energi

Vi er i gang med et prosjekt for å gjøre felles energioppgraderinger av boliger på Landås. Som enkelthuseier er det vanskelig å gjøre noe med huset, som virkelig monner i energisammenheng. Kan vi derimot samarbeide om felles oppgraderinger i et helt rekkehus, en hel gate eller et helt borettslag, når vi mye lenger. De aller fleste boliger på Landås er bygget i

samme tidsperiode (50-tallet) og har mange av de samme utfordringene. Potensialet for energisparing er stort, ofte bare ved ganske enkle tiltak, slik som å lekte ut ekstra med 20–30 cm ekstra isolasjon når en likevel skal skifte kledning eller tak. Skifter en da ut vinduer med det samme, er en på god vei mot passivhusstandard, en lønnsom oppgradering ifølge pilotstudien. I tillegg kan vi vurdere felles aktive energiløsninger, som nærvarme basert på bioenergi, bergvarme eller solfangere. På dette området er det ikke manglende teknologi som er det største hinderet, men først og fremst mangel på naturlige plattformer for samhandling. Vi trenger også mer kunnskap og tydelig tilrettelegging fra myndighetenes side. Prosjekter som på Landås kan skape tydeligere pressgrupper overfor myndighetene på dette området.

Dette illustrerer et av prinsippene vi arbeider etter: Vi satser på løsninger som må fungere i eksisterende bebyggelse og infrastruktur, med de menneskene som bor her. Får vi det til å fungere på Landås, kan det fungere mange andre steder også (Og verden består jo som kjent av lokalsamfunn...).

For de andre B'ene vil jeg bare kort nevne noen av de tiltakene som er på gang:

Bil – transport:

- legge til rette for kameratkjøring til jobb og trening via smarttelefoner og web.
- verving til bilkollektivet Bildelingen i Bergen.
- samarbeid med nærbutikken om løsninger for bilfri dagligvarehandel.

Biff – mat:

- parsellhage med 15 parseller etablert i prestegårdshagen.
- egne grupper som arrangerer kurs og samlinger med fokus på hjemmedyrking, ”geriljahager”, bytting av stauder, hagebytte, andelsjordbruk, m.m.
- samarbeid med nærbutikken om vareutvalget.

ForBruk:

- egen redesign-gruppe ”Stoff & Stol” er etablert, arrangerer redesignverksteder hver måned, kurs og samlinger.

- samarbeid med skole og kollektivselskap om arrangement hvor uavhentet hittegods fordeles.
- egne ordninger for bytting, deling og låning (verktøydelering, web-løsninger for lokal bytting og utlån, osv.).
- samarbeid med foreldre og skole om å gå sammen om færre, men finere og mer varige gaver til barnebursdager.

PR og rekruttering

Men hvordan få folk meg seg på alt dette? Vår erfaring er at epost og web har begrenset effekt i forhold til å rekruttere folk til samlinger og til ulike grupper. Vi stilte spørsmålet: Hvor er det folk i dag må innom? Svaret vi fikk, var butikken og Facebook. Derfor har vi satset mest på å være til stede med plakater på butikken og på stolpene i området, samt bruke den gode gamle jungeltelegrafan i nettverkene våre. I tillegg har vi en flittig brukt Facebook-side hvor snart 1000 følger oss. Web og epost blir supplement, webben først og fremst for å finne materiell og bakgrunnsstoff, spesielt for de som ønsker å starte opp lignende initiativer andre steder.

Fram til og med 2010 har mesteparten av aktiviteten i vårt prosjekt vært startet og båret av de tre initiativtakerne. For at dette skal være en bærekraftig modell for andre lokalsamfunn uten den finansielle drahjelpen vi har fått, må mye av aktiviteten etter hvert drives av ulønnede krefter. Derfor bygger vi nå opp egne grupper rundt arrangementer og prosjekter. Juleverkstedet kom i stand ved hjelp av en slik gruppe, årets LandåsFest er drevet fram av 4 ulike arbeidsgrupper, redesign-gruppa er i full gang med egne arrangementer, parsellhagen styrer seg selv, og vi har grupper for bolig/energi, transport og film. Vi har også som hovedregel at alle arrangementer skal være selvberende økonomisk. Dermed skal det være mulig for andre lokalsamfunn å skape sin egen variant av Bærekraftige liv.

Transition Towns

Vi er så heldige å være en del av et internasjonalt nettverk av lignende initiativ over hele den vestlige verden. Etter å ha holdt på i et års tid på Landås var det veldig inspirerende å oppdage at flere tenker som oss. Transition

Towns-modellen har i tillegg til klima også fokus på å skape robuste lokalsamfunn, mindre avhengige av fossil energi og mindre sårbare for økonomiske kriser (Se transition-network.org).

Bærekraftige liv og kirken

For oss som startet dette prosjektet, sprang det ut av mange års erfaring med miljøspørsmål i kirkelig sammenheng. Hva kan menighetene bidra med i klimakampen etter at de er blitt "Grønn menighet" og fått orden på kilde-sorteringen og sparepærene? Kirkens store fordel er at vi fins i nesten alle lokalsamfunn, og at vi har en tro som ankerpunkt og drivkraft for å forandre verden rundt oss. Bærekraftige liv er ikke et kirkeprosjekt, et "Grønn menighet versjon 2.0", men en felles, livssynsmangfoldig plattform for samhandling i et lokalsamfunn. Når kirken ikke er den som inviterer, men en lokal aktør sammen med velforeninger og skole, er det også lettere for kirken å være kirke og bidra med sin egen tilnærming til disse utfordringene. Her ligger det mange muligheter for kirken, ikke bare til å realisere noen av sine flotte visjoner på klimafeltet, men også fornyelse og vekst i det lokale menighetslivet.

Diakonale "bivirkninger"

Målet for vårt prosjekt er mer robuste lokalsamfunn med lavere klimafotavtrykk. Men det å jobbe med bærekraft i et lokalsamfunn gir også bivirkninger som handler om mye mer enn spart CO₂. Arrangementer og fester i nærmiljøet skaper fellesskap og tilhørighet, og mange begynner å snakke fint om lokalmiljøet sitt. Gjennom arbeidet vårt har vi fått øynene opp for hvor mange utrolig flotte folk som bor her, og hvor mye kompetanse og innsats som kan hentes ut til ulike oppgaver i lokalsamfunnet. Slik kan nye mennesker bli sett og inkludert. Faren er at det blir en ny arena bare for de såkalt flinke og ressurssterke, men spekteret i aktiviteter og tiltak gir meningsfulle oppgaver for de aller fleste, enten de kan kalles pensjonister, innvandrere, arbeidsledige, arbeidsuføre eller er småbarnsforeldre i tidsklemma. Lever vi mer av livet vårt i nærsamfunnet, kan vi nå det meste gjennom å gå, sykle eller samkjøre i bil eller buss. Alt dette skaper flere situasjoner der det er naturlig å slå av en

prat med naboen, situasjoner som ikke oppstår når alle kjører hver sin bil.

Samarbeidsforbruk

Kirken har til tider vært tydelig i sin kritikk av forbrukerkulturen som grunnleggende motor bak miljø- og klimautfordringene. Fordi vi alle sitter mer eller mindre "i klisteret", har det vært vanskelig å peke på noen vei ut av dette uten å bli oppfattet som gledesdreper. I nettverkene i "passelig store" lokalsamfunn ligger kanskje nøkkelen til både lavere materielt forbruk og bedre livskvalitet. Klarer vi å skape en attraktiv plattform for å eie ting sammen, gi bort eller selge ting vi ikke trenger, bytte ting eller tjenester og samle lokale penger til gode initiativ? Markedsførerne har lurt oss til å tro at det er den nye batteridrevne drillen vi trenger, og ikke det det egentlig handler om: Hullet i veggen. Elektriske håndverktøy brukes i gjennomsnitt kanskje 2 minutter i året, så potensialet for samarbeidsforbruk er stort. På Landås har vi nå startet et eget prosjekt for å utvikle en smart, digital plattform for samarbeidsforbruk, støttet med midler fra Sparebanken Vest.

Hva har vi lært så langt?

Skal vi som nasjon omstille oss fra dagens 14,9 tonn klimautslipp per innbygger til ett tonn, så krever det krever innsats på alle nivåer. Lokalsamfunnet er bare ett av dem. Vi startet prosjektet med en nysgjerrighet på hvordan et liv på under ett tonn klimautslipp per innbygger ville se ut. Hvordan kan vi komme dit? Kommer det til å gjøre vondt? Så langt ser det ut til at et slikt liv kan bli enda bedre enn det vi lever i dag. Noe av det vi har funnet så langt, er at de aller fleste menneskene rundt oss er positive til å "gjøre noe for miljøet", spesielt når det kan knyttes opp mot lokale nettverk og gi fellesskap og gode opplevelser.

Utøya-katastrofen viste oss at det norske folket kan mobilisere til positiv handling når det blir stilt overfor en plutselig og sjokkerende hendelse. Kan vi klare å vise noe av den samme evnen til samhandling i møte med en krise som er enda mer omfattende, og der de alvorligste konsekvensene ligger langt fram i tid? I møte med klimakrisen trenger vi en større kriseforståelse, helt klart. Men samtidig trenger vi å se alle de positive mulighetene som ligger i omstillingen til et samfunn vi faktisk ønsker oss.

"Først når noen klarer å beskrive et miljøvennlig samfunn som vi gleder oss til å leve i, kommer ting til å skje – og da kan det skje fort." (Jon Bing)

Faktaboks:

- Bærekraftige liv på Landås er et 3-årig pilotprosjekt, startet av Agnes Tvinneheim, Liv Karin Thomassen og Lars Ove Kvalbein.
- Prosjektet søker å finne en modell for en innbyggerdrevet omstilling til et bærekraftig lokalsamfunn.
- Bærekraftige liv er støttet økonomisk av Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune, Framtidens byer (Miljøverndepartementet) og Sparebanken Vest. Grønn Hverdag og Bjørgvin bispedømmeråd er også viktige samarbeidspartnere.
- Pilotperioden varer ut 2012, etter dette skal prosjektet evalueres.
- Lignende initiativ er startet opp i Sandviken, Flaktveit og Fridalen i Bergen, flere steder er i startgroppen.
- Bærekraftige liv på Landås er knyttet opp mot det internasjonale nettverket av såkalte Transition Towns (www.transitionnetwork.org).

Troende, miljøengasjert politiker

AV SHOAB SULTAN, RÅDGIVER I ANTIRASISTISK SENTER OG VARAREPRESENTANT I OSLO BYSTYRE FOR MDG (MILJØPARTIET DE GRØNNE)

Religion og politikk

Jeg har vært brennende opptatt av en rekke ulike politiske spørsmål hele livet, fra ting som skjer i verden der ute, til ting i mitt eget lokalsamfunn. Samtidig har jeg deltatt i organisasjonslivet i mange ulike interesseorganisasjoner. Dette strekker seg tilbake, innen organiserte former, til studietiden både i Oslo hvor jeg aktivt deltok i en rekke studentorganisasjoner da jeg begynte på Universitetet i Oslo, og senere i USA med foreningen som jobbet for internasjonale studenter, samt arbeidet med ungdommer fra fattige kår i byen der jeg bodde, og klima- og miljø- spørsmål. De siste årene har dog mye tid og krefter gått med til arbeidet for å representere muslimer i Norge gjennom min posisjon som generalsekretær i Islamsk råd Norge (IRN) (2007–2010). Det hører med til historien at jeg var valgt som sekretær i rådet i en tidligere periode, 2002–2005, og har vært brukt som kilde i en rekke medier om islam og muslimer over lengre tid.

Merkelapper

Problemet med å representere en slik gruppe over lengre tid, er at bildet av en i mediene og i folks forståelse ofte begrenses til det ene aspektet. I mitt tilfelle ble det til at man vanskelig ble oppfattet som noe annet enn "muslimen". Det var noe IRN faktisk advarte mot, blant annet gjennom kronikker og innlegg i forkant av stortingsvalget i 2009 fra lederen i rådet, Senaid Kobilica. Han oppfordret unge norske muslimer til å delta i norsk organisasjonsliv og

politisk arbeid utover ting som har med bare muslimer og islam å gjøre. I disse kronikkene og innleggene satte han fokus på behovet for å streve for å bedre situasjonen, ikke bare for muslimer, men for samfunnet som helhet – å ta ansvar for å arbeide til beste for dette landet og bidra til et samfunn som er best mulig for oss alle å leve i. Dette er en oppfordring jeg selsvagt deler fullt ut.

Det var imidlertid dette med å komme seg forbi merkelappene. I tillegg til å være troende og praktiserende muslim er jeg også småbarnspappa, opptatt av internasjonale spørsmål, ivrig fisker og friluftinteressert, daglig pendlende på kollektivtrafikken i Oslo og engasjert byborger med mer. Som aktiv samfunnsdebattant har jeg prøvd å holde disse aspektene oppe sammen med merkelappen "muslim", noe som ikke alltid har vært like lett, spesielt når det skulle kombineres med den nær sagt altopplukkende stillingen som generalsekretær i IRN.

Like fullt, alle disse aspektene har alltid vært der, og ønsket om å kaste seg ut i det politiske liv likeså. Dog var dette noe som ikke var forenlig med min daværende stilling som generalsekretær for IRN. En slik stilling ville skape en rekke habilitetsspørsmål og mulige interessekonflikter hvis man samtidig holdt et politisk verv i et gitt politisk parti. Medlemskap er en sak; et valgt verv ble det bestemt at ville være vanskelig å kombinere med stillingen. Jeg var dog i denne stillingen så privilegert at jeg kunne observere norsk politikk og politikere fra

ulike partier på nært hold, bli godt kjent med flere av dem, jeg har deltatt på monumentale hendelser som åpningen av Holocaustmuseet og fått æren av å delta i offentlige utvalg som jobber med politikktutvikling på høyt nivå. Dette er opplevelser som jeg har satt stor pris på, og som jeg føler at jeg har lært mye av.

Det har også vært ting man gjerne skulle vært foruten. Terrorangrep, mobbing og antisemittisme blant enkelte muslimer, og samfunnsfiendtlige utviklingstrekk i enkelte ungdomsmiljøer, dette samtidig med at vi så økende islamofobi i samfunnet og stadig hører om mobbing og hetsing av muslimer. Jeg mener at dette er viktige, om ikke alltid gode erfaringer man tar med seg videre i livet, erfaringer som man forhåpentligvis lærer av, og vokser på – ikke minst erfaringer man kan bruke videre for å arbeide for en utvikling i riktig retning.

Religiøse argumenter i samfunnsdebatten

Her må jeg innrømme en påvirkning fra debatten mellom den tyske filosofen Jürgen Habermas og Joseph Ratzinger (Pave Benedikt XVI) om bruk av religiøse argumenter inn i en sekulær setting. Poenget som kom frem av debatten, var at på den ene siden må ikke-troende godta at troende mennesker faktisk tar sin religion eller tro på alvor og må få basere sine meninger på det (for de ikketroende) uvitenskapelige grunnlaget, mens religiøse mennesker må ta inn over seg at deres standpunkter for dem selv gjerne må ha et religiøst fundament, men skal de være allmenngyldige og påvirke andres liv så må man kunne argumentere ikke-religiøst for dem. Et eksempel jeg ofte bruker i så måte, er at mens jeg som troende muslim gjerne må mene at man ikke skal drikke alkohol fordi det er forbud mot det i Koranen, kan man ikke gjøre dette gyldig for andre på et slikt grunnlag – mens alkoholens skadevirkninger, f.eks., da blir et "sekulært" argument som vil være gyldig, og som en eventuell lovgivning kan basere seg på.

For meg er religion et viktig element i mitt arbeid og virke. Å hjelpe fattige og svake, å arbeide mot en uheldig utvikling i samfunnet og skape best mulige mellommenneskelige relasjoner, alt dette er ting jeg religiøst tar veldig alvorlig. Like fullt ser jeg at mine religiøse

begrunnelser ikke kan være utslagsgivende for noen andre enn meg.

Mitt parti

Utover en kort tur innom Arbeiderpartiet på 2000-tallet har jeg aldri før deltatt i den politiske prosessen fra denne siden. Jeg har heller vært involvert i politisk arbeid fra NGO-siden (Non-Governmental Organizations). Bruk av stemmeretten har vært viktig for meg; det ser jeg som en forpliktelse, selv om man ikke skulle være 100 % enig i politikken til partiet man stemmer på. Men jeg har slitt med å finne et parti jeg greide å regne som "mitt eget". Når jeg så skulle kaste meg ut i politikken, så var det et spørsmål om hvilke saker jeg setter høyest politisk. For meg har dette med miljøvern og klimaspørsmål alltid vært viktig, men kanskje spesielt etter at jeg fikk barn, har dette med hva slags fremtid vi gir våre barn, vært helt sentralt for meg. For tre år siden, under valgkampen frem mot stortingsvalget i 2009, fant jeg endelig det partiet som satte fokus der jeg følte det var nødvendig. Partiet var da Miljøpartiet de Grønne. De er flere partier som jeg mener har gode enkelttiltak på dette området som ble mer og mer viktige for meg, men for Miljøpartiet de Grønne var dette med klima og miljø selve navet resten av politikken blir bygget rundt.

Islam og klima

Nå skal det sies at jeg ikke bare er interessert i dette med miljø og klima på grunn av barna mine, men mener at det er helt sentralt rent religiøst også for meg. Jeg mener at klimaproblemene rangerer helt på toppen av problemene menneskeheten står overfor i dag, ved siden av mangel på fred i verden og fattigdom. Akkurat som de to andre spørsmålene, er klimaspørsmålet noe som ingen person, eller stat, kan løse alene. Mens de fleste kan se at religion spiller en rolle i løsningen av de to andre problemene, er det litt vanskelig for enkelte å forstå hva gudstro har med klima og miljø å gjøre. Det virker imidlertid i dag klarere enn for tjue år siden at religioner har en viktig rolle å spille i miljøspørsmål, blant annet ved å fremvise det moralske lederskapet. Klimaet eller miljøet er noe som vi alle deler, men som i realiteten ingen eier. Menneskets rolle er gift

som en forstander i denne sammenhengen. Dette er et syn som i hvert fall forfektes av alle de tre abrahamske religionene. Jeg vil her se nærmere på islam og den teologiske bakgrunnen for dette.

For muslimer danner fortellinger fra den helige profeten Muhammeds liv og hans sedvane (hadith og sunnah) det religiøse grunnlaget for våre liv. Her kan man finne kimen til mye, også forholdet mellom mennesket og naturen. En kjent historie er fra en reise hvor en av følgesvennene til profeten tok en dueunge fra reiret. Profeten konfronterte ham og returnerte ungen tilbake til reiret. Han skal ha fortalt en annen av sine følgesvenner at det var belønning fra Allah for gode gjerninger mot enhver levende skapning.

Profeten la stor vekt på planting av trær, så vel som å ta vare på dem. En kjent fortelling fra profeten er at om man vet at verden vil ende i løpet av en time, og man står med et frø i hånden, så bør man plante det frøet. En annen fortelling sier at den som dyrker og bringer tilbake til liv et område som er dødt og ligger brakk, han vil få belønning for det så lenge mennesker eller dyr nyter godt av det. Profeten startet også med å plante trær etter å ha søkt tilflukt i Medina. Her skapte han også naturreservater hvor alle levende vesener hadde et fristed.

Slike ting kan virke trivielle i den store sammenhengen, men det er nettopp disse små komponentene som skaper det store helhetsbildet. Klimaendringer skaper nemlig ikke bare endrede forhold for menneskene, men

også for andre levende vesener. Det er verdt å tenke over at Gud skapte ikke bare menneskene. Han er tvert imot skaper og herre over alt. Omfatter ikke forstanderrollen da alt levende? I muslimes hellige bok Koranen finner en også kritikk av det overforbruks-samfunnet vi har i dag, som på mange måter både er et resultat av og begrunnelsen for det materielle jaget vi observerer i dagens samfunn. Sløsing er uttrykk for sosial urettferdighet, samtidig som det har katastrofale miljømessige konsekvenser. "Bruk og kast-samfunnet" er et samfunn av sløseri, som må endres om vi skal ha noen sjanse til å lykkes med å løse klimakrisen.

Om man skulle komme opp med ett eneste begrep som skulle si noe om det muslimske synet på ressursbruk, er det moderasjon. Når man kun ser på enkeltindividet, kan dette virke noe overdrevet, men ser man menneskeheten som helhet og tenker seg situasjonen om alle mennesker på vår jord skulle ha vårt forbruk, da ser vi problemet mye klarere.

Å delta partipolitisk er kanskje ikke nødvendig for alle, men jeg mener at som religiøst engasjerte mennesker er det dypt problematisk om vi ikke griper tak i de politiske sakene som former samfunnet vårt. Være seg fattigdomsspørsmål, klima og miljø eller andre ting, dette er problemstillinger som skaper og former samfunnet vårt, og det er for meg religiøst nærmest utilgivelig ikke å gjøre en innsats for å endre samfunnet man bor i, i en bedre retning.

FRA BOKFRONTEN

Grønn Bibel

THE GREEN BIBLE: Understand the Bible's powerful message for the Earth.

HarperOne, New York 2010

"Den grønne Bibel" er en utgave av Bibelen, utgitt i USA, med mer enn 1000 grønne bibelvers, tematiske artikler og konkrete, praktiske ideer til å leve i pakt med Skaperverket på en bærekraftig måte.

Er Gud grønn? Har Jesus noe å si om miljøspørsmål? Med mer enn 1000 henvisninger til skaperverket i Bibelen, skulle svaret være nok så klart. Hele Guds skaperverk, natur, mennesker, andre levende vesener, er forbundet med hverandre. Likesom naturen tar vare på oss, er også vi kallet til å ta vare på skaperverket – sier utgiverne av The Green Bible.

Boken ble første gang utgitt i 2008 på forlaget HarperCollins Publishers (www.greenletterbible.com), basert på New Revised Standard Version Bible, og tilrettelagt av en økumenisk forfattergruppe med både katolske, anglikanske og protestantiske deltakere. Flere har bidratt med temaartikler, også en med jødisk bakgrunn. Forordet er skrevet av erkebiskop Desmond Tutu.

Utgivernes visjon er at Den grønne Bibelen skal få lesernes øyne opp for Guds drøm for skaperverket og hjelpe oss til å verne og ta vare på det.

Boken inneholder:

a) "Green-Letter Edition": Det gamle og Det nye testamentet med grønne bibelvers, som understreker

* hvordan Gud og Jesus samhandler med, tar vare på og er inderlig forbundet med hele

skaperverket.

* hvordan alle skaperverkets elementer – jord, vann, luft, planter, dyr, mennesker – er gjensidig avhengige av hverandre.

* hvordan naturen lovpriser og samhandler med Gud.

* hvordan vi alle er kallet til å ta vare på skaperverket.

b) "The Green Subject Index": Bak i boken finnes et temaregister fra A til Å med henvisning til aktuelle grønne bibelsteder (f.eks. Flood, Harvest, Justice, etc.).

c) "Essays": En rekke temaartikler til bruk individuelt eller i grupper (f.eks. pave Johannes Paul II: "Peace with God the Creator, Peace with All of Creation"; Calvin B. DeWitt: "Reading the Bible through a Green Lens"; James Jones: "Jesus, Savior of the Earth"; Gordon Aeschliman: "Loving the Earth Is Loving the Poor").

d) "The Green Bible Trail Guide": Seks temaer til bruk for bibelstudiegrupper eller til personlig studie – med bibelhenvvisninger, refleksjonsspørsmål og handlingsforslag (f.eks. "And It Was Good"; "Creation Care as Justice"; "The New Earth").

e) "Where Do You Go from Here?": En ressursguide med handlingsalternativer for enkeltpersoner, familier, menigheter og lokalsamfunn.

Vurdering

Noen bibler er trykket med alle Jesus-sitater i rødt ("rød bokstav"-utgaver). Denne bibelutgaven er en "grønn bokstav"-versjon. Leser man Bibelen med disse grønne brillene, kan det bli en ny opplevelse og en øyenåpner for den mangfoldighet av fortellinger og direkte tale om skaperverket og vårt ansvar som skriften inneholder. For min del er det ganske besnærende å lese Bibelen som en temabok for "fred, rettferdighet og vern om skaperverket", og jeg kan bare anbefale andre å gjøre samme forsøk.

I og med at boken også er forsynt med temaartikler, pedagogiske studieveiledninger og forslag til praktiske handlingsalternativer, er den anvendelig i flere sammenhenger som legger opp til fellesskap mellom mennesker – samtaler rundt middagsbordet, i studiegrupper, i klasserom o.a.

Hva så hvis man ikke synes engelsk er det beste språk å lese Bibelen på? Kanskje er det en mulighet å utfordre Det norske Bibelselskap til å utgi den på norsk – som en utgave av den nye bibeloversettelsen?

Estrid Hessellund

Matthew Sleeth: The Gospel According to the Earth Why the Good Book Is a Green Book HarperCollins Publishers, New York 2010

Boken tar for seg 12 temaer med utgangspunkt i 12 deler av Bibelen, som tydelig uttrykker Guds Skaperverk og hvordan vi som skapte kan demonstrere vår kjærlighet til Skaperen ved å ta vare på jorden og hele skaperverket.

1. Arbeid – Paradisets hage (1 Mos 2,8–9;15).
2. Vann – Flodbølgen / Noahs ark (1 Mos 6,5–6; 7,1–5).
3. Gjestfrihet – Abraham og englene (1 Mos 18,1–8).
4. Forvalterskap – Faraos drøm (1 Mos 41,1–8).
5. Arbeid og hvile – Utgang fra slaveriet i Egypt (2 Mos 16,22–30).
6. Sanking – Ruth (Rut 2,4–18).
7. Skaperen Gud – Job (Job 38,18–38).

8. Den første miljømusikk – Salmene (Salme 148).
9. Mat – Daniel (Dan 1,8–16).
10. Fellesskap – Apostlenes gjerninger (Apg 2,42–47).
11. Enkelhet og forbruk – Filippene (Fil 4,4–9).
12. Skapelse og forsoning ved Kristus – Kolosserne (Kol 1,13–23)

Hvert kapittel inneholder fortellinger og tanker rundt temaet, små referanser til andre steder i Bibelen og andre kilder, og til slutt en rekke ideer til hvordan man kan handle praktisk i hverdagen – "stille hagen på best mulig måte".

Estrid Hessellund

SØNDAGSTEKSTEN

Martin Aalen Hunsager, Ernst-Modest Herdieckerhoff og Per Kristian Sætre

5. søndag i treenighetstiden

1. juli 2012

Prekentekest: Matt 7,21–29

Lesetekster: Ordsp 7,1–3; 1 Kor 3,10–15

Teksten

Prekenteeksten er selve avslutningen på Bergprekenen. Jesus har satt fram en ny standard, og i vers 28–29 hører vi folkets undring over Bergprekenen. Jesus har en annerledes myndighet enn de skriftlærde. Han diskuterer Moseloven og viser til sine egne ord (antitesene: Men jeg sier dere), og for å komme inn i himmelriket krever han en ny rettferdighet av folk, som til og med skal overgå de skriftlærdes (5,20). Ja, det er ganske enkelt Guds rettferdighet som man skal etterstrebe (6,33).

Sammen med 7,13–20, utgjør prekenteeksten to deler, som i bibeloversettelsen har fått overskriftene "Falske disipler" og "Huset bygd på fjell". Jesus avrunder Bergprekenen med ganske kompromissløst å beskrive hvordan folk mottar budskapet hans. Å akseptere og å følge etter Jesus er å velge den veien som fører til livet, og dette beskrives som den trange porten, og få er de som finner den (7,14). Til dette svarer vers 21–23 om at mange skal bli forbauset over at de ikke skal komme inn i himmelriket. Men ikke å akseptere Jesus budskap er rett og slett veien til fortapelsen – den brede veien som mange velger.

Lignelsen til avslutning blir ett bilde som summerer opp: Enten tar man på alvor hva Jesus har sagt, og huset blir stående, eller så gjør man det ikke, og huset raser sammen.

I sletteprekenen i Lukas 6,46–49 finnes en parallelltekst med noen nyanseforskjeller. Her er vers 21–23 i stedet beskrevet som at noen hører, men ikke gjør det Jesus sier, og vi får ikke høre om at noen faktisk har gjort store gjerninger i Jesu navn, men likevel ikke kommer inn i himmelriket.

Mens husbyggersituasjonen i Bergprekenen virker som den er lagt til et høytliggende område hvor regnet kan vaske bort huset, kan det virke som om lignelsen i sletteprekenen er lagt til et lavlandsområde. Der er nemlig trusselen at elven og flomvannet stiger. Den ene av husbyggerne har en skikkelig grunnmur, mens den andre har bygget rett på bakken. I Matteusversjonen sies det ingen ting om grunnmur, men det viktige er underlaget; det må være fjell og ikke sand. Temaet i begge variantene av lignelsen handler om at Jesu ord har avgjørende betydning, og man må handle etter dem, og flommen er et bilde på dommens dag. Den største forskjellen blir altså 7,21–23 som forteller om disse som har gjort store gjerninger, men likevel blir vist bort fordi de har gjort urett. Det kan forstås med tanke på det sentrale i Bergprekenen: Jesus skjerper budene og oppfordrer fremfor alt til å være helhjertet.

Prekenen

Å være menneske er å være husbygger enten vi er klar over dette eller ikke. Vi skal selv bo i det huset vi bygger, og før eller siden vil det vise seg om huset ligger trygt.

En sommer for flere år siden oppdaget jeg i hagen til mine foreldre at det nedenfor terrassen fra en åpning mellom to store steiner var en jevn trafikk med veps. Det tydet på at det måtte var et jordvepsebol like under terrassen. Siden det var tidlig i juni tok jeg sjansen på å fjerne vepsebolet som sikkert ville bli mer hissig lenger utpå sommeren. Først prøvde jeg på en lettvinnt løsning, nemlig å legge hageslangen inntil åpningen og satse på over-svømmelse og massedrukningsdød. Etter at hageslangen hadde gjort jobben, var det bare en og annen veps å se. Jeg begynte så å fjerne stein og grave nedover. Til slutt kom et lite vepsebol til syne, men det viste seg at selv om vannet hadde effektivt sperret tilkomsten til bolet, lå selve bolet i en trygg vinkel på et tørt sted i forhold til åpningen. Alt vannet hadde bare rent ved siden av bolet og videre ned i bakken. Takket være giftspray klarte jeg å sette vepsebolet ut av spill, men jeg har alltid etterpå tenkt på vepsene som svært så kloke husbyggere. Og sånn er det med de fleste dyr som bygger tuer, reir og hi. De vet at de må legge hjemmet sitt et sikkert og trygt sted. Tenk om vi mennesker kunne hatt slike instinkter til å forstå at vi trenger et åndelig fundament i livet vårt, og Jesu ord er et sikkert fundament. Tenk om vi kunne se at å bygge på Jesu ord handler om at vi skal kunne være trygt bevart.

I Jakobs brev understrekes sammenhengen mellom å høre og å gjøre etter det. Vi skal ikke nøye oss med å være en glemsom hører, men enn gjerningens gjør (Jak 1,22–25). Det er alltid lettere for oss mennesker å velge kortsiktig og raskt og ta snarveier. Som regel går det greit, men om det plutselig skulle gå galt, ja da kan mye rase sammen på en gang. Å ha sluntret unna grunnarbeidet kan vise seg å være en invitasjon til en katastrofe. Som Jesu disipler kalles vil til å være husbyggere som bygger hus med Jesu ord i Bergprekenen som fundament. Det betyr å la seg stadig utfordre av hva Bergprekenen sier om temperament og sinne (5,21f), uoverensstemmelser og fiendskap (5,22–26), begjær (5,27f), fiendekjærlighet (5,43f),

viktigheten av et bønneliv (6,5–13), at vi skal prøve å tilgi (6,14f), ikke fordømme andre (7,1–5) og alltid gjøre det gode mot andre som vi ønsker at de skal gjøre mot oss (7,12). Slik kunne det huset vi bygger, ikke bare stå og beskytte oss, men også være hus som kan gi ly for andre mennesker og være til inspirasjon for nye husbyggere.

I Bergprekenen setter Jesus standarden overmenneskelig høyt dersom vi mennesker skal kunne klare å leve prikkfritt på alle disse områdene for å komme inn i Guds rike. Listen er lagt akkurat så høyt at vi ikke kan komme over; det kan bare Jesus. I Jesu liv ser vi derfor hva et sant menneskelig liv er ment å være. I hvordan Jesus møtte mennesker, ser vi at han er den som er den kloke husbyggeren. I Bergprekenen ser vi vår utilstrekkelighet, og vi ser at vårt håp er Jesus. Samtidig er det slik at vi trenger alltid å bli utfordret av Bergprekenen til å strekke oss. Her finner vi Guds gode vilje for oss mennesker, her finner vi det som er det gode liv for oss alle.

Prekendisposisjon

- Som disipler er vi kalt til å bygge hus.
- Jesu ord gir fast grunn for våre hus.
- Jesus er den virkelige kloke husbygger.

Salmer

408 Jesus, åpne du mitt øre
 426 Med Jesus fram i dei beste åra
 528 Mektigste Kriste, menighetens Herre
 487 Ingen er så trygg i fare
 145 Jesus, eg deg trur på ordet
 639 O Jesus, for din alterfot
 549 Guds ord det er vårt arvegods

MARTIN AALEN HUNSAGER
 Kapellan Åsane

6. søndag i treenighetstiden

8. juli 2012

Prekentekest: Mt 16, 13–20.

Lesetekster: Jer 1,4–10; Apg 20,24–32

1. To spørsmål:

Teksten inneholder to spørsmål om Jesu person. Og svarene vi leser, er tydelig preget av forholdet det menneske som responderer, har til Jesus fra før. Til syvende og sist er dette egentlig bare ett spørsmål: Hvem er Jesus? Likevel legger teksten opp til et annet relevant spørsmål, og dette spørsmålet henger sammen med dagens tema – Aposteldagen. Hva er egentlig en apostel, og hva gjør en apostel? Også til denne problemstillingen gir Matteus gode svar i vår perikope.

2. Hvem er Jesus?

Jesus stiller to ulike spørsmål i prekentekestens til Aposteldagen. Først et spørsmål med tanke på "folk flest". Hva mener de om ham? Og han får en hel rekke av svar. Noen mener en ting, andre noe annet. Men alle har faktisk en mening; ingen er uberørt; alle har en teori om hvem denne mannen fra Nasaret er. Men det blir aldri mer enn en synsing når mennesker som bare kjenner Jesus overfladisk, skal uttale seg om ham.

Det kjenner også vi fra våre forhold: Alle har en mening; alle har en oppfatning om hvem Jesus er; han har jo tross alt i stor grad preget vår historie, vår tro og vår måte å tenke på er. Og det er stort sett nokså smigrende svar vi får når vi forhører oss om Jesus. Noen vil peke på Jesus som lege for de syke; noen ser Jesus som den som beskytter de forsvarsløse. Andre igjen ser Jesus som revolusjonær, mens han for andre er en kompromissløs pasifist. Et annet bilde av Jesus er kanskje mirakelmannen; noen skyver tanken på Jesus som det rettfærdige menneske som til slutt lider et tragisk nederlag, i forgrunnen. Også i dag kan Jesus fremstå som den vise samtalepartneren. Andre igjen ser på Jesus som den som gir håp i møte med døden. For noen er han også den strenge verdensdommeren. For muslimer er Jesus en stor profet; for kristne er han Guds sønn. Mange mennesker – mange svar, men det er stort sett gode ord vi får høre, smigrende svar, som sagt. Men ofte er uttalelsene preget av at

vedkommende står fjernt. Svarene er teori, og de som svarer er ikke følelsesmessig engasjert.

Men så stiller Jesus et spørsmål til, et spørsmål som pirrer mer, som blir personlig, et spørsmål som vi ikke kan skyve bort med tørr teori. Og som ofte er det da Peter som svarer – på vegne av de andre. Han har et annet forhold til Jesus enn de som har uttalt seg før. Hvem tror dere at jeg er? – dere som ikke lever distansert fra meg, dere som har tatt avstand fra deres tidligere liv og forlatt hus, hjem og familie, dere som har hørt og sett meg, dere som vet hva jeg står for? Dere har gått en vei sammen med meg i mange år; hvem er jeg for dere? Med svaret sitt viser Peter at han har involvert seg i saken, også følelsesmessig. For Peter og de andre disiplene dreier det hele seg om et personlig forhold til ham som de er overbevist om er mer enn et menneske: Han er Guds Messias.

Peter viser seg her igjen som et følelsesmenneske, kjapp med sine svar – på godt og vondt. Han er spontan og legger ingenting imellom. Det betyr ikke at han ikke mener alvor. Men han som her bekjenner seg med et tydelig "Ja" til Jesus som Guds sønn, er den samme som like etterpå blir refset av Jesus og kalt "Satan", den samme som senere i det avgjørende øyeblikket fornekter en hver kjennskap til Jesus. Peter pleier å reagere umiddelbart, både med begeistring og med redsel. Han sier "Ja" til Jesus og Gud, men det gjenstår for ham å lære at dette "Ja" samtidig betyr et nei til alt som står Gud imot. Det i seg selv er en tung læringsprosess, for det er ikke alltid vi ser med en gang hva det er som skiller oss fra Gud. Peter i hvert fall går "på trynet" flere ganger i så henseende i løpet av tiden. Han må stadig erfare at hans "Ja" til Gud har konsekvenser for livet hans – helt til det ytterste. For også Peter ble møtt av fiendskap og hat, og også han ble drept – henrettet på et kors, akkurat som Jesus som Peter trodde på og bekjente som Guds sønn.

3. Hva er apostel?

Apostel (apostolos) er et gresk ord som betyr utsending, sendebud. En apostel er altså et menneske som er sendt ut med et budskap som skal formidles. Evangeliene forteller oss hvordan Jesus sender ut disiplene sine med

budskapet om at Guds rike er kommet, mens Apostlenes gjerninger samt brevene i Det nye testamente forteller oss mye om hvordan dette oppdraget ble utført i løpet av de første årene: gjennom forkynnelse i preken og vitnesbyrd, gjennom helbredelse og omsorg, og ikke minst gjennom opplæring og dialog. Ser vi på dialogen mellom Jesus og Peter i perikopen vår, oppdager vi at det nevnes flere aspekter på hva en apostel er, og hva en apostel gjør.

- *En apostel vitner om Jesus*

”Du er Messias, den levende Guds sønn.” Misjon er en naturlig konsekvens for en apostel. Det som har gitt livet et nytt og dypere innhold, må deles og fortelles om. Troen har gitt apostelen en ny frihet i forhold til verdens meninger og motebilder. Denne friheten kan ikke apostelen la være å fortelle om, selv ikke om det utgjør fare for eget liv og egen helse.

- *En apostel er åpen for ”Far i himmelen”*

Ifølge Jesus fikk ikke Peter sin erkjennelse ut fra seg selv. Det er Gud som står bak apostelens bekjennelse. I Lille katekisme skriver Martin Luther om Den hellige ånd: *”Jeg tror at jeg ikke av egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komme til ham. Men Den Hellige Ånd har kalt meg ved evangeliet, opplyst meg med sine gaver, helliggjort og bevart meg i den rette tro.”* Slik sett er det Gud selv som virker gjennom apostelen så lenge han eller hun holder seg til nådemidlene som Gud har gitt sin kirke som verktoy. En apostel er åpen for at fornyelse skjer med mennesker som tar imot dåp og nattverd, når mennesker møter Guds ord og budskapet om at hans kjærlighet gjelder alle mennesker. På denne måten vil også en apostel være beredt til å la livet sitt bli styrt av evangeliet om Guds nåde.

- *En apostel er kirkens klippe*

Kirkens budskap vil ikke alltid og alle steder være like populært. Apostlenes historie og kirkens historie for øvrig har vist dette tydelig. Men den har også vist at der evangeliet om Guds nåde er blitt fortalt, der har kirken overlevd forbud og forfølgelser. Hver gang det har stormet rundt kirken – enten pga. forfølgelse eller pga. intern strid og splittelse – har budskapet alltid hatt kraft til å samle mennesker til en menighet, til å trøste og til å gi håp. Selv i perioder der kirken selv har forlatt kjærlighetens sti og begått dypt ukristelige overtramp,

har både enkeltmennesker og menigheter med evangeliet i hjertet og hånden klart å få kirken tilbake på rett kurs. Apostelen er til tider sta som et esel, ikke på egne vegne, men på evangeliets vegne. Og når apostelen står midt i stormen, så vet han eller hun at det finnes en større klippe, et fundament som alle apostlene kan stå grunnfestet på – Jesus Kristus, Guds sønn og Messias.

- *En apostel forvalter himmelrikets nøkler*

Nøkler er redskap som åpner dører eller låser de. Himmelrikets nøkler er et bilde som er brukt for å snakke om skriftemål. Som mennesker har vi mye godt i oss, men vi bærer også en god del rusk med i livet. I teologien snakker vi om mennesket som ”simul iustus et peccator”. Selv om vi er rettfærdiggjort i dåpen, må vi likevel hele tiden forholde oss til synden som en del av det å være menneske. Derfor trenger vi en tjeneste som åpner dørene vi selv har vært med å stenge. Med skriftemålet forvalter apostlene og deres etterfølgere en slik tjeneste som kan gjenåpne tilgangen til Guds rike eller stenge for den. Dette er et stort ansvar, og historien har vist at denne delen av kirkens virksomhet lett kan føre til maktmisbruk. Særlig for oss teologer er det viktig å huske på at kirkens ”nøkkelservice” er knyttet til Jesu ord og løftet om kjærlighet og frelse, slik det kommer til uttrykk noen kapitler før perikopen vår (Matt 11,28f). I ytterste konsekvens kan kirken gjennom sin ”nøkkeltjeneste” også stenge tilgangen til absolusjonen, men det er heldigvis ordnet slik i Den norske kirke at det i praksis bare er biskopen som kan bestemme, og det egentlig bare i ekstreme tilfelle. For størst av alt er Jesu kjærlighet til synderen.

4. Hvem er apostel i dag?

Også i vår tradisjon er det lett å falle i den tankegrofta at vi setter opp følgende regnestykke: Peter = apostel = prest. Men da følger vi en tankemodell som definerer presten som en person som står mellom Gud og menigheten. Mot dette må det sies at det som gjør mennesker til apostler, ikke er ordinasjonen, men dåpen. Det er menigheten som forvalter gudstjenesten og absolusjonstjenesten. Presten er i denne sammenhengen bare en del av menigheten. Og av menigheten har hun eller han fått et spesialoppdrag. Presten forvalter Jesu ord og

sakramenter på basis av bibel og kirkens bekjennelse. Men det hele skjer på vegne av menigheten. I prinsippet gjelder også her alle dømte kristne er prester og apostler, men noen har av menigheten fått en spesialtjeneste for å kvalitetssikre kirkens forkynnelse av ord og sakrament.

ERNST-MODEST HERDIECKERHOFF
Sokneprest i Skårer

7. søndag i treeiningstida

15. juli 2012

Evangelie- og forteljingstekst: Luk 19,1–10

Lesetekstar: Ordt 30,7–9; 1 Tim 6,17–19

Denne søndagen skal me altså preike om Sakkeus. Den gamle tollaren har, med ulik grad av friksjon, vorte pressa inn i stadig skiftande teologiske paradigme. Sakkeus kan vere den botferdige syndaren som audmjukt kjem til Jesus, heilt i tråd med ordo salutis; han kan vere den sosialt marginaliserte som søker fellesskap og oppreisning, og han kan vere den søkjande sjela som kjenner ei djup, eksistensiell uro i sitt velståande liv. I alle desse tolkingane er naturlegvis Jesus løysinga på alle Sakkeus sine problem. I og for seg er jo alt dette mogelege spekulasjonar. Det interessante med forteljinga om Sakkeus er berre det at ho ikkje seier noko som helst om motiva Sakkeus hadde for å klatre opp i det vidgjetne morbærtreet i Jeriko. Teksten slår berre kort og greitt fast kva han ynskte. Han ville sjå Jesus, står det. Og så klatra han opp.

Om lesetekstane

Lesetekstane for dagen er i praksis heilt nye gudstenestetekstar. Ordtøketeksten var tidlegare tilleggstekst på 2. søndag etter pinse, og 1 Tim 6,17–19 var ikkje med i dei gamle tekstrekkjene i det heile. Dei to tekstane er kvar på tre vers, altså sjeldan knappe og poengterte. Eg meiner dei er eit døme på at den nye tekstboka frå tid til anna er i overkant tydeleg og legg vel sterke føringar for tolkinga av evangelieteksten. Dei er bådø tekstar som tydeleg problematiserer rikdommen, og dei peikar dermed tydeleg i retning av at preiketeksten skal lesast som ei forteljing om korleis Jesus løyser rikdommens problem. Problema ved rikdommen og velstanden er eit tema som slett ikkje burde vere bortvist til ei gudsteneste i fellesferien, med sparsamt befolka kyrkjebenkar. Samstundes kan ei slik preike vere djupt problematisk. Jesus kan verte framstilt som løysinga på eit aktuelt, menneskeleg problem der problemet og løysinga svarer nøyaktig til kvarandre i eit ein-til-ein-forhold. Og slik kan eit slikt opplegg paradoksalt nok ende med å stadfeste kapitalismens forbrukarlogikk. Ein har berre bytta ut Mammon med Jesus i staden for å ta eit opp-

gjer med forbrukartenkjinga i det store og heile.

Om evangelieteksten og preika

For å unngå slike fellar trur eg det er på sin plass å lese evangelieteksten ein gong til. Teksten gjev tre bilete det kan vere verd å fokusere på i ei preike, og som kan vektast litt ulikt alt etter kva ein ynskjer skal vere dagens hovudpoeng.

1. *Sakkeus "søker å sjå Jesus"*. Det å sjå Jesus er eit stadig tilbakevendande motiv i Lukas, og det spelar ei vesentleg rolle i konteksten. Sakkeusforteljinga foregår medan Jesus er på veg gjennom Jeriko og opp til Jerusalem for å lide og dø. Det fyrste som skjer i byen, er helbredinga av den blinde ved byporten (18,35–43). Han bed om miskunn og får synet attende. Like før vert det slått fast at læresveinane ikkje ser meininga med at Jesus profeterer sin eigen død (18,34). Det synest som om Lukas i desse siste avsnitta før inntoget i Jerusalem førebur grunnen for at Jesus endeleg skal verte openberra gjennom død og oppstode så alle kan sjå kven han er. Samstundes er det ikkje rimeleg å tenkje at Sakkeus representerer ei særleg spesifikk søking etter Jesus – det går ikkje fram av forteljinga at han veit noko særleg om Jesus på førehand, og heller ikkje at han lengtar etter noko spesielt. Uttrykket "søkje/prøve/ynskje (gr. *zæteá*) å sjå Jesus" er brukt berre ein gong til i Lukas; då er det Herodes Antipas som vil sjå Jesus (9,9), så ei positiv vurdering ligg det ikkje i denne ordbruken åleine. Tvert om er Herodes sitt ynskje nokså paradoksalt; det er landsfyrsten som har det, men det er Peter, Johannes og Jakob som oppnår det, når dei like etter får sjå Jesus forklara på berget (9,28–36). Likevel tenkjer eg at Sakkeus overgår Herodes, i det teksten fortel om korleis Sakkeus handla. Det verkeleg oppsiktsvekkjande i denne teksten er jo at overtollaren i Jeriko klatrar opp i eit tre på borns vis. Han forlét den trygge og privilegerte posisjonen rikdommen gjev han, bryt med sosiale konvensjonar og søker aktivt det ukjende. Andre stader omtalar Lukas liknande handlingar som "tru" – jamfør attesten til venene til den lamme mannen når dei bryt opp taket for å nå Jesus (5,20). Her har ein godt utgangspunkt for å snakke om barne-tru for vaksne – den enkle, opne forventninga,

utan å overtolke dette eller å innhaldsbestemme og lukke denne forventninga meir enn teksten gjev grunnlag for. Dessutan vert Sakkeus eit døme på ein som ikkje let seg binde og blinde av rikdommen sin, slik lesetekstane átvarar mot.

2. *Jesus overgår forventninga*. Hovudsaka i denne teksten er likevel ikkje at Sakkeus søker, men at Jesus gjer det (19,10 – same verbet som i v 4). Elegant let Lukas Jesus ta over rolla som den aktivt handlande i forteljinga. Det er naudsynt at Jesus skal ta inn hos Sakkeus; bruken av verbet dei impliserer som så ofte elles at det inngår i det Gud har planlagt på førehand (lenge før Sakkeus klatra opp i morbærtreet). Dette overgår langt alt Sakkeus kunne ha realistiske forventningar om. Som så ofte elles skapar det motstand at Jesus et saman med tollarar og syndarar (v 7), og i ljøs av Sakkeus sin reaksjon er det tydeleg at dette måltidet var noko Sakkeus trengde. Trass rikdommen og den politiske statusen sin, som neppe gjorde han til ein einsam mann, var Sakkeus utanfor fellesskapen av "gode jodar". Måltidet inneber inkludering av Sakkeus i fellesskapen rundt Jesus. Det vil vere å øve vald på forteljinga å hevde at det var dette Sakkeus ynskte å oppnå; det vil dessutan redusere Jesus til den berømte colaautomaten. Det er eit vesentleg poeng at Sakkeus fekk ei gåve som langt overgjekk hans medvitne ynskje og hans artikulererte lengslar. Det er nærliggande å tenkje at denne forteljinga er plassert like før påskeforteljinga som ein tolkningsnøkkel til det heile: Guds handlingar i påska svarer på våre lengslar, men overgår langt det nokon av oss kunne forvente oss.

3. *Frelse er ei samansett greie*. Den tyngste utsegn i denne teksten er nok Jesu erklæring i v 9: "I dag er frelse komen til dette huset." Uttrykket "i dag" (gr. *sæmeron*) ber med seg ei særleg tyngde i Lukas; engelen forkynter at "i dag er det fødd ein Frelsar" (2,11); Jesus erklærer i synagogen i Nasaret at "i dag har de høyrte desse orda oppfylt" (4,21), og på krossen at "i dag skal du vere med meg i Paradis" (23,43). Ordet "frelse" (gr. *sâtæria*) finst i Lukas berre her og tre gonger i Sakarjas lovsong. Dermed er det rimeleg å seie at dette er ei sentral utsegn i Lukasforteljinga. Det spesielle er at erklæringa ikkje berre peiker på Jesu

initiativ til å ete måltid heime hos Sakkeus, og slik gjenopprettinga av det brotne fellesskapet; logisk omfattar ho òg den responsen Sakkeus gjev på dette initiativet, nemleg eit ynskje og ein lovnad om å gjere opp for seg og leve rett. Guds initiativ og menneskets respons ser ut frå denne forteljinga til å vere to delar av det Lukas omtaler som "frelse". For ein lutheranar er det ikkje heilt lett å bruke ordet slik, men me har ei utfordring i vår kyrkje til å snakke om frelsa som noko som er relevant og verknadsfullt òg i våre liv her og no, og eg trur ein kan finne ei utgangspunkt for å snakke om dette i forteljinga om Sakkeus.

Om gudstenesta

Kva salmar som høver dagen, vil naturleg nok vere avhengig av korleis ein vel å vekte momenta i teksten. Eg trur dette er ein søndag der salmesetelen bør utarbeidast når preikearbeidet er godt i gang. Det er ikkje ulogisk å starte og slutte med ein større lovsong, gjerne med Guds stordom som tema, ha ein litt meir søkande og undrande salme i samband med preika og å finne ein salme med tenestemotiv som nattverdsalme. Utvalet er stort, og med ein slik struktur vil salmesetelen spegle oppbygginga av evangelieteksten. Det er alltid litt flott å få til.

PER KRISTIAN SÆTRE
Kapellan i Jar

NY OG REDIGERT UTGAVE!

NY BOK AV PETER HALLDORF

Hellig år

På grunn av en inkurie ble feil fil sendt til trykkeriet. Det medførte at den første utgaven er full av skrivefeil. Vi beklager dette. Alle som har kjøpt første utgave, kan få ny bok ved henvendelse til bokhandelen.

Vi håper at forlagets tabbe ikke hindrer at mange kjøper boken! Den fortjener mange lesere!

*Med vennlig hilsen
Asle Dingstad*

I *Det hellige året* gir Peter Halldorf bakgrunnen til det kristne årets tilblivelse og viser oss hvordan kirkeåret kan gi dybde til liv og gudstjeneste. Vi tas med på en vandring gjennom det hellige årets ulike tider. Fasta og fest, hverdag og søndag, aposteldager og martyrdager blir en vei som lar oss tre inn i Guds rike. "Når feiringen av de hendelsene i evangeliene som hver liturgisk fest representerer fornyer vår kjærlighet til Kristus, har kirkeåret oppnådd sin hensikt", skriver forfatteren.

I en tid da mange menigheter søker veien til en meningsfull gudstjeneste kan gjenoppgivelsen av det hellige året motvirke de trendene som truer med å gjøre gudstjenesten til et spill av samtidens populærkultur. Peter Halldorf deler i denne boken også med oss den gudstjenestevisjonen som de senere årene har beriket hans eget liv og gudstjenestefeiringen i Bjärka-Säby.

Aktuell for alle som har ansvar for menighetens gudstjenesteliv og for alle som ønsker å leve med i kirkens livsrytme.

Kr 299,-

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

FRA BISPEDØMMERÅDENE

TILSETTINGAR

Agder og Telemark bispedøme

Agder og Telemark bispedømmeråd har i møte 25. april gjort følgende tilsettingar:

Jostein Ørum blei tilsett som familieprest/vikarprest i 3-årig engasjement i Vest-Nedenes

prosti med Landvik sokn og Eide sokn som tenestestad. Jostein Ørum har teke i mot stillinga.

Hege Merete Andal, fung. sokneprest i Brevik sokn i Skien prosti, blei tilsett som fast sokneprest i Brevik sokn med Skien prosti som tenestedistrikt.

Sykehuset Innlandet HF
Divisjon Elverum-Hamar

Medisinsk avdeling Hamar

Sykehusprest (ref. 1427230089)

50 % fast med ansvar for stedlig prestetjeneste i Sykehuset Innlandet Hamar, ledig fra 01.08.2012.

Kontakt:

Sykehusprest Susanne Sønderbo, tlf. 62 53 75 32 eller
avdelingsjef Hege Sognar Haugen, tlf. 62 53 75 61.

Søknadsfrist: 14.06.2012

Sykehuset Innlandet HF bruker elektronisk verktøy til rekruttering (WebCruiter).
Gå inn på våre hjemmesider www.sykehuset-innlandet.no for å søke stilling og for fullstendig utlysningstekst.
Søkere bes benytte legeföreningens søknadsskjema for legestillinger, link til skjemaet ligger i WebCruiter.

Som hovedregel oppføres alle søkere på offentlig søkerliste.
Søkere som anmoder om å bli unntatt fra denne bes begrunne dette i søknaden.
Dersom anmodningen ikke kan tas til følge vil søker bli konferert for søkerlisten offentliggjøres.

For stillinger hvor det er pålagt ved lov om norsk autorisasjon,
kreves fremleggelse av autorisasjonsdokumenter før tiltredelse.
Vitnemål og attester tas med til evt. intervju.

Avsender:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), sokneprest Sunniva Gylver, universitetslektor Sjur Isaksen og prost Kristin Moen Saxegaard.
Redaksjonssekretær: Eyolf Berg

ALLE HENVENDELSER rettes til:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk og sendes på e-post til ovenstående adresse.

Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år.
Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år).
Kontonummer: 3000.14.73669
Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev eller e-post).

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 750,- +mva
 2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 1 000,- +mva
 3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 2 000,- +mva
 4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 2 000,- +mva
 5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 2 500,- +mva
 6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 3 000,- +mva
 7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 5 000,- +mva
- Overstående priser gjelder s/hv-annonser. Tillegg for farger: kr. 1 500,- +mva

ISSN 0332-5431

